

De Postrijder der provincie Limburg

MEN SCHRIFT IN

te Tongeren bij M. COLLÈS, uitgever en eigenaar van dit blad, groote Markt, n° 51.

verschijnende dinsdags, donderdags en zaterdags.

ABONNEMENT

binnen de stad, 7 fr. per jaar.
buiten de stad, 8 fr. »
Een blad afzonderlijk 15 centiem.
Aankondigingen 1° centiem per drukregel.

TONGEREN, DEN 16 OCTOBER.

Verjaging der Lamotte-Zusters.

De zusters, gekend te Yperen, onder den naam van Lamotte-Zusters, zijn dezer dagen uit haar klooster gejaagd, hetwelk door keizer Joseph, de fransche republiek, Napoleon I en Willem I geëerbiedigd werd.

Deze zusters hielden eene school, waar, aan 400 arme kinderen, kosteloos onderwijs werd gegeven in het kantwerken, alsook verder onderricht.

Sedert lang heeft eene haarklievende policie-wet die zusters geplaagd, nu eindelijk is de Bara-wet haar komen uitdrijven. Wij zullen de bijzonderheden over die uitdrijving doen kennen.

Terwijl men aan de scholen der katholieken last op last aandoeft, en deze eindelijk wij uitroeiën, gaan de vrijdenkerscholen ongemeend haren gang.

Ter gelegenheid van het proces-Bazaine, raden wij onze lezers aan het *Gedenboek van den Oorlog* te raadplegen, hetwelk in den loop van verleden jaar werd uitgegeven en waarvan nog eenige weinige exemplaren verkrijgbaar zijn, in den boekhandel. In dit boek vindt men niet alleen schoone gravuren, betreffende Metz, maar een duidelijken tekst, welke het proces Bazaine des te gemakkelijker op sommige punten zal doen begrijpen.

Het *Gedenboek van den Oorlog* werd nog niet lang geleden, door de *Revue générale* aangewezen, als een der verdienstelijkste en onpartijdigste boeken welke over den oorlog van 1870-71 zijn verschenen. De voorraad van dit boek is nog zeer klein; wij raden dus diegenen, welke het zich willen aanschaffen, zich te haasten, alvorens het geheel en gansch is opgeruimd.

Proces Bazaine.

Trianon, 13 oktober.

Heden is er een aanzienlijke toeloop. Bijna al de vreemde militaire geattacheerden wonen de zitting bij. Zoodra het verhoor begint, roept men de getuigen op, die nog niet verschenen zijn, onder andere de heer Rouher. De hertog van Aumale maakt bekend, welke verdeling hij in de ondervraging zal brengen. Hij behoudt zich nogtans voor de hem noodig schijnende wijzigingen in te voeren, in 't belang der waarheid. Die verdeelingen zijn de volgende: 1° Overneming van 't bevelheberschap; 2° krijgsverrichtingen van den 13 tot den 19 augustus; 3° gemeenschappen met den keizer en de andere generalen; 4° verrichtingen van den 19 augustus tot den 1 september; 5° de vordediging en de bevoorrading van Metz; 6° incidenten en voetstappen gedurende de maand september; 7° onderhandelingen met het gouvernement der nationale verdediging; 8° de laatste onderhandelingen en eindelijk 9° de overgaaf.

Maarschalk Bazaine verklaart dat er hem geene berichten gegeven zijn voor het vernieuwen der munitien. Hij doet den slechten dienst der inlichtingen uitschijnen. Hij heeft maar den 13 augustus nauwkeurige onderrichtingen over den toestand van maarschalk Mac-Mahon gekregen. De hertog van Aumale doet opmerken dat verscheidene tegenstrijdige bevelen den 13 augustus aan generaal de Failly gegeven zijn. Maarschalk Bazaine zegt dat hij den 12 slechts het bevel gekregen heeft om bruggen over den Moezel te werpen. Hij kende nog het aanstaande vertrek van den keizer niet, wiens luitenant hij zich beschouwde. Met een woord, Bazaine verwerpt alle verantwoordelijkheid betreffende het laatsttijdig leggen van bruggen; betrekkelijk het marschbevel en den keus der wegen; eindelijk betrekkelijk het niet opbreken der bruggen. Bazaine roept dikwijls de reden in dat hij weinig weet van de depechen, die rechtstreeks aan den algemeenen staf gezonden werden. Uit de lezing van twee depechen blijkt het dat Bazaine voornemens was de omwendende beweging van het duitsch leger te voorkomen. De keizer belette hem dit.

De zitting wordt opgeschorst.

Bij de herneming der zitting doet de voorzitter opmerken, dat de verantwoordelijkheid van den maarschalk enkel den 12 augustus begint; echter doet hij hem eenige vragen, over het vroegere tijdvak, rakende en vooral de standplaatsen bij den slag van Forbach, en 'de bevelen aan de generaals gegeven.

Maarschalk Bazaine zegt dat hij van al die bevelen niet was ingelicht, die rechtstreeks aan de generaals waren gegeven geworden, hij voegt er bij, dat op de bijeenkomst met den keizer te Faulquemont, den 9 augustus, er geene spraak was om hem tot opperbevelhebber te benoemen; hij werd naar het kamp geroepen; in raad werd er enkel besloten het leger onder Metz terug te brengen.

Betrekkelijk den tocht van den 15, verrechtvaardigt de maarschalk zich met te zeggen, dat hij met den keizer overeengekomen was om den tocht naar Verdun voort te zetten, zonder echter iets in gevaar te brengen. Hij erkent dat het gerecht van Borny ten minste twaalf uren deel verliezen; hij voegt er bij, dat de stafopperhoofden der verschillende korpsen in gebrek waren voor den keus der wegen, die hun toebehoorde. De hertog van Aumale geloofde dat het vraging meer verschuldigd was aan de oopenhooping van de bagagie.

De maarschalk zegt dat de keizer, wanneer hij den 16 vertrok, geen bijzonder bevel liet. Er was goed verstaan, dat indien Bazaine te veel tegenstand ontmoette, hij eenige dagen onder Metz zou blijven, het onweder latende overgaan. Maarschalk Bazaine dringt op dit punt aan.

Het leger moest in alle geval niet verder dan Verdun trekken, daar de Maas de nieuwe verrichtingslijn vormen moest. Na den slag van den 16 was het onmogelijk geworden voorwaarts te rukken.

De maarschalk zegt dat de maarschalk Canrobert en Lebœuf van die denkwijze waren. De bevestigingen van 't verantwoordelijk artilleriehoofd, generaal Soleille, overtuigen hem dat de krijgsbehoefte ontbraken; hij voegt er bij dat de levensmiddelen, niettegenstaande zijn bevel, vernietigd werden; dan dacht maarschalk Bazaine er aan om den weg van Briey te nemen. Na kwam de slag van Saint-Brivat. Bazaine houdt staande dat hij aan Canrobert zooveel hulp gaf als hij hem vroeg; hij zegt dat indien de reserven later zijn gebruikt geworden, het aan den bevelhebber dier reserven, namelijk aan generaal Bourbaki, bevelhebber der lijfwacht, behoort om die ten gepaste tijde te doen vooruit rukken. Het was aan hem om te beslissen.

Hij laakt maarschalk Canrobert dat hij generaal Bourbaki niet geroepen heeft, die ter zijner beschikking was; hij legt de bewegingen uit, die op nieuw volgden, door het bevel om niets in gevaar te brengen. De voornaamste nitslag der zitting van heden is dat maarschalk Bazaine min gepoogd heeft om zich eenen doortocht te banen, dan om het duitsch leger onder de muren van Metz te houden.

Trianon, 14 september.

Men spreekt veel over de ondervraging van gisteren, de houding door den maarschalk aangenomen en ook over de richting, door den hertog van Aumale aan het debat gegeven. Iets wat iedereen vooreerst getroffen heeft, is de zekerlijk berekende voorbehouding van den voorzitter in zijne vragen. Hij heeft het verslag niet willen volgen. Zou heeft hij niet aangedrongen op de feiten rakende den veldslag van Forbach, alhoewel de verslaggever niet gearzeeld heeft de verantwoordelijkheid van het verlies van dien veldslag aan den maarschalk op te leggen, door de vrijwillige traagheid waarmee hij generaal Frossard zou geholpen hebben. De maarschalk, welke deze overslag opmerkte en ze wellicht onvrijwillig dacht te zijn, wilde over die feiten uitleggingen geven. De voorzitter heeft die uitleggingen onderbroken en met zekere vastheid herinnert dat de beschuldigde zich voor 't oogenblik moest bepalen met te antwoorden op de hem gestelde vragen. Uit het eerste gedeelte der ondervraging is gebleken, dat er in 't leger niets ingericht was, waaruit de ontbinding moest spruiten, die gevolgd is. Ook is er uit gebleken, dat het maarschalk Bazaine aan krachtigheid ontbroken heeft. Zou wellicht de maarschalk, op aanraden van M. Lachaud, toegestemd hebben om zijne militaire bekwaamheid op te offeren en zijne eere te redden?

Heden merken wij eenige diplomaten en een groot getal afgevaardigden op, behoorende tot al de tinten der Kamer: Om 1 uur juist wordt het verhoor hernomen. De ondervraging duurt voort. Zij loopt over de gemeenschappen met den keizer, het gouvernement en maarschalk Mac-Mahon. Daarna zal het onderzoek komen van de krijgsverrichtingen van 19 augustus tot 1 september. De maarschalk bevestigt dat zijn toestand nooit duidelijk afgetekend is geweest. Hij is nooit volkomen onderricht geweest dat maarschalk Mac-Mahon onder zijne bevelen stond. Hunne onderlinge verwijdering maakte die ondergeschiktheid hersenschimmig. Hij loochent dat hij ooit kennis geeft gehad van de twee telegrammen, vaststellende dat Mac-Mahon en de Failly onderricht waren van zijne benoe-

ming tot opperbevelhebber van het Rijnleger en hem onderrichtingen vroegen. Die twee documenten en andere depechen van Mac-Mahon, aan maarschalk Bazaine gestuurd, worden vertoond.

Het onderzoek doet uitschijnen dat maarschalk Bazaine, slecht ingelicht over de uitslagen van den veldslag van den 18 augustus, zelf onnauwkeurige onderrichtingen gaf, zeggende dat de troepen hunne posities behielden. Bazaine beweert dat er geene tegenstrijdigheid bestaat in de depeche van den 19 augustus, die zegt: « wij hebben onze posities behouden » als hij er bijvoegt. « de rechtervleugel doet eene achterwaartsche beweging » Maarschalk Bazaine zegt dat hij niet meer aan den keizer getelegrafeerd heeft, omdat de keizer den toestand betrekkelijk de levensmiddelen en de munitien kende. Hij zond den heer Magnan om den tactischen toestand in zijne bijzonderheden uit te leggen en bevelen te nemen.

Hier leest maarschalk Bazaine eene depeche van den pruisischen gezant te Constantinopel, die hem toen medegedeeld werd. Zij zegde dat in geen geval de Pruisen naar Parijs zouden optrekken. Betrekkelijk de zending van den bevelhebber Magnan, bevestigt maarschalk Bazaine dat die officier naar Metz moest terugkomen, na den keizer alle onderrichtingen gegeven te hebben, maar hij kan niet uitleggen waarom hij niet terugkwam. De voorzitter vraagt uitleggingen over de tegenstrijdige inlichtingen, die maarschalk Bazaine en generaal Soleille gaven, betrekkelijk de munitien. De beschuldigde herinnert zich niet, hij verklaart dat hij eerst den 30 augustus, over Verdun, de zoo belangrijke depeche van den 23 augustus kreeg. De voorzitter zegt dat men daarover de getuigen te hooren. Het verhoor wordt opgeheven.

STADS- EN PROVINCIE NIEUWS.

De eerw. heer Naas, die sedert vijftig jaren pastoor van Zonhoven is, is ridder van het Leopoldscruis benoemd.

M. Courtoy, professor der 4de klas in het koninklijk atheneum van Hasselt is professor benoemd van rhetorica.

M. Robyt professor der 5de vervangt M. Courtoy als professor der 4de en M. L. Stordeur, professor der 6de vervangt M. Robyt in de 5de.

Op den markt van Tongeren van heden donderdag waren te koop gesteld 225 paarden, 356 hoornbeesten, 87 schapen, 212 vette varkens en 1479 magere varkens.

Van 't jaar 1832 tot 1873 is er in België geslagen voor. 233,961,445 fr. gouden munt; het cijfer van gouden en zilveren geld, gedurende dien tijd in ons land gemunt, beloopt te zamen 705,590,925 fr. 95 cent. Men sloeg voor 7,780,868 fr. 32 cent. kopergeld en voor 6,598,865 fr. 80 cent. nickel. Men heeft dus gedurende gemeld tijdverloop in ons land voor 719,976,560 fr. 7 cent. gemunt. In 1839 en 1854 is er geen munt geslagen en het jaar waarin men er het minst heeft geslagen, is 1835, wanneer men er slechts voor 19,491 fr. 48 cent. alleenlijk in koper sloeg, en het meeste is gemunt in 1870: voor 116,716,810 fr. 60 cent. in goud, zilver en koper.

Er is gedurende die jaren voor 37,464,303 fr. 30 cent. geslagen geld ontrent; dus blijft er nog voor 682,512,256 fr. 77 cent. in omloop.

Het is in Frankrijk door den minister van oorlog aan de soldaten, op strenge straffen, verboden eene burgerlijke begraafing bij te wonen.

Dezer dagen kwam een leerling te G... bij eenen haarsnijder en vroeg hem om zijn haar zoo kort mogelijk te snijden. « Is het uw moeder die het gevraagd heeft? » zei de haarsnijder. Neen, maar de klassen beginnen morgen, en de meester trekt mij altijd bij het haar! »

Buitenlandsch nieuws.

Nederland.

Als eene voorbode van eenen strengen winter wordt genoemd de verschijning van verscheidene ijsvogels, welke zich in de laatste dagen telkens vertoonden, tot zelfs dicht bij de huizen in de gemeente Martensdijk. Hiermede brengt men in verband de groote zwermsen trekdieren, die zich in de omliggende bosschen bevinden, tot groot nadeel van de landbouwers, die de boekweit nog op het veld hebben, en waarvan de duiten veel verslinden.

Frankrijk.

Ziehier, volgens de officiële verslagen, welk oorlogsmaterieel door maarschalk Bazaine aan de Duitschers werd overgeleverd, bij de capitulatie van Metz:

1,665 kanons, waarvan 1136 gegroefde.
8,982 affuiten van ruituigen.
3,289,226 bommen van allen aard.
419,285 kilos poeder.
13,288,096 kardoezen van Chassepots.
9,696,763 » van allen aard.
124,137 chassépoletgeweren.
154,252 geweren van allen aard.

De waarde van al dit materieel en de bijhoorigheden van allen aard, beliep tot 36 miljoen francs.

EEN ECHEL INGESLIKT.

De heer D... een man van ongemeene wijskracht, was voor eenige dagen in een hotel te Dowai afgestapt, waar hij eenklaps door hevige tandpijn en eene ernstige verkoudheid werd aangedaan. Men raadde hem aan eene echel op het tandvleesch te zetten en de baas van het hotel was hem hierin behulpzaam, bij middel van een papieren buisje, waarin men het bloed-dorstige knuijper had geplaatst.

Dewijl, na eenige minuten te hebben gewacht de zieke den bloedzuiger niet gewaar werd, bekeek men het papieren buisje: de echel was verdwenen! Men was verbaasd, de heer D... was zeer verschrikt evenals de hotelhouder, want zonder twijfel had de heer D de echel ingeslikt en daar haar lichaam met eene slijmerige stof bedekt is, moest zij zeer gemakkelijk en onopgemerkt door de keel van den lijder zijn geslibberd.

De wanhopige heer D. gevoelde reeds hevige steken in het ingewand; men deed hem een glas olie van zoete amandelen drinken; doch nieuwe pijnen in de maag gaven weldra te kennen, dat dit geneesmiddel onvoldoende was.

Onmiddellijk werd een geneesheer geroepen en te zee bevoel den lijder 35 grammen ricinus in te nemen; doch helaas! nieuwe steken verraadden de tegenwoordigheid der echel in den buik. De zieke wanhoopde; zij zal mij de ingewanden doorboren, riep hij uit, ik zal er zeker van sterven!

Een tweede geneesheer werd geroepen en deze schreef op zijne beurt 60 grammen ricinus olie voor; hetwelk de lijder op nieuw met eenen stoicijnschen moed inzwolg; doch de steken verduubelden. De hotelhouder, welke zich voor eenige oogenblikken had verwijderd, kwam terug om van kleedsel te veranderen, ten einde zich aan zijne gewone bezigheden over te leveren; doch toen hij zijnen frak uittrok ontdekte hij de vluchtelingen in eene der mouwen van zijnen frak. Het dierje was door de opening van het papieren buisje in zijne mouw gekropen.

Middelwijd wrong zich de heer D... in alle richtingen van ontstellenis, welke zeer natuurlijk was, aangezien de overgrote purgatie, welke men hem had toegediend.

In geval iemand inderdaad eene echel inzwolg zou een glas sterk gezouten water veel beter het gevaar hiervan wegnemen.

Spanje.

De carlistische generaal Nicolas Olo, heeft aan dot. Carlos het officieel verslag gezonden, over een gevecht dat hij geleverd heeft tegen generaal Moriones.

Het verslag van den carlistischen generaal is geheel in tegenstrijd met de verhalen, welke sedert eenige dagen rondloopen. Ziehier hoe dit verslag luidt:

« Het koninklijk leger heeft den grootsten zegepraal gewonnen, waarop het zich tot nu toe in dezen veldtocht beroemen mag.

« Ik wachtte in de bergen van Grauqui en Manerie, den voorbijtocht van generaal Moriones af, welke uit Puente-la-Reina vertrokken was aan het hoofd van 9,500 man met 16 kanons.

« Het uur begon des morgens ten 7 ure. Ondanks de overmacht des vijands, ben ik erin gelukt hem in Puente-la-Reina op te sluiten, waarin hij rond 7 ure s'avonds eene beschutting zocht. Zijn leger verliet in de grootste wanorde het slagveld, met achterlating van een groot getal dooden en gekwelden. »

« Een telegrafische depeche aan den *Courrier de Paris*, gedagteekend uit Saint-Jean-de-Luz, 12 oktober, meldt eene nieuwe neerlaag van generaal Moriones.

Ziehier den tekst der depeche: Den 9 dezer in den morgen, heeft *cabecilla* Dorregaray aan het hoofd zijner manschappen een nieuw veldslag geleverd tegen generaal Moriones, welke aan het hoofd van 12,000 man stond. Bij den eersten aanval verslagen, konden de Carlisten des middags, met het blanke wapen al hunne posities weder veroveren en het leger van generaal Moriones tot de vlucht dwingen.